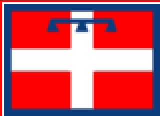
WIKIPEDIA

Lenga cherokee

Vos an lenga piemontèisa

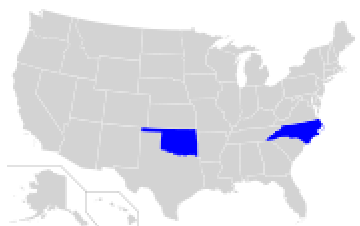
Për amprende a dovré 'l sistema dle parlà locaj ch'a varda sì.

Contnù

Aiuto per la lettura
Ayuda para la lectura
Help for Reading
Rintré ant la Piòla
Contaté j'Aministrator
Lìber për Amprende
Coression ortogràfica
Tastadura piemontèisa
Portaj e Proget
Agiut pr'ij Contributor
Travajòt sempi

Distribussion original dla lenga Cherokee

Distribussion corenta dla lenga Cherokee

Pais an dova a l'é parlà

La **lenga cherokee** o **Cherokee** a fa part ëd le lenghe iroquoian e a l'é parlà dzortut ant jë Stat Unì.

Sistem dë scritura

Sequoyah, inventor dël silabari Cherokee

Ël Cherokee a l'ha un sistem dë scritura silàbich dësvilupà, a parte dal 1809, da Sequoyah, un dël pòpol Cherokee, conossù ëdcò com *Guest* o *George Gist*.

Ël travaj ëd Sequoyah a l'é ampressionant, përchè a l'inissi a savìa pa ni lese ni scrive. Ma a l'era ampressionà daj *feuj parlant* e ant ël vir ëd na dosen-a d'agn a l'ha butà ansema un silabari ëd 85 segn për scrive ël Cherokee.

Prima a l'avìa pensà ëd rapresenté minca paròla con un segn, poi a l'ha decidù ëd rapresenté minca sìlaba con un segn. A l'é ispirasse ai segn ëd j'alfabet latin, grech, ebreo, con tut ch'a savìa pa les-je. Parèj ij segn silàbich a peulo smijé a le litre ëd cost alfabet, ma a l'han tut n'àutr valor fonétich.

L'usagi dël silabari a l'é spantiasse an pressa e dël 1824 tanti Cherokee a podìo già lese e scrive soa lenga. Dël 1828 ël giornal *Cherokee Phoenix* (peui *Cherokee Advocate*) a l'ha ancaminà a publiché con cost silabari, e an vers al 1850 ëdcò ël *Cherokee Messenger*, un giornal bilenga, a lo dovrava. Al di d'ancheuj la *Cherokee Phoenix Press* a pùblica dla litratura ant ël silabari ëd Sequoyah.

Ambelessì sota as peul vëddse ij valor fonétich dël silabari Cherokee:

Vocal → Consonant ↓	**a [a]~[ə]**	**e [e]~[ɛ]**	**i [i]~[ɪ]**	**o [o]~[ɔ]**	**u [u]~[ʊ]**	**v [ə̃]**
—	Ꭰꭰ *a*	Ꭱꭱ *e*	Ꭲꭲ *i*	Ꭳꭳ *o*	Ꭴꭴ *u*	Ꭵꭵ *v*
g [g]	Ꭶꭶ *ga* • Ꭷꭷ *ka*	Ꭸꭸ *ge*	Ꭹꭹ *gi*	Ꭺꭺ *go*	Ꭻꭻ *gu*	Ꭼꭼ *gv*
h [h]	Ꭽꭽ *ha*	Ꭾꭾ *he*	Ꭿꭿ *hi*	Ꮀꮀ *ho*	Ꮁꮁ *hu*	Ꮂꮂ *hv*
l [l]	Ꮃꮃ *la*	Ꮄꮄ *le*	Ꮅꮅ *li*	Ꮆꮆ *lo*	Ꮇꮇ *lu*	Ꮈꮈ *lv*
m [m]	Ꮉꮉ *ma*	Ꮊꮊ *me*	Ꮋꮋ *mi*	Ꮌꮌ *mo*	Ꮍꮍ *mu*	
n [n]	Ꮎꮎ *na* • Ꮐꮐ *nah* • Ꮏꮏ *hna*	Ꮑꮑ *ne*	Ꮒꮒ *ni*	Ꮓꮓ *no*	Ꮔꮔ *nu*	Ꮕꮕ *nv*
qu [kʰw]	Ꮖꮖ *qua*	Ꮗꮗ *que*	Ꮘꮘ *qui*	Ꮙꮙ *quo*	Ꮚꮚ *quu*	Ꮛꮛ *quv*
s [s]	Ꮝꮝ *s* • Ꮜꮜ *sa*	Ꮞꮞ *se*	Ꮟꮟ *si*	Ꮠꮠ *so*	Ꮡꮡ *su*	Ꮢꮢ *sv*
d/t [d]/[t]	Ꮣꮣ *da* • Ꮤꮤ *ta*	Ꮥꮥ *de* • Ꮦꮦ *te*	Ꮧꮧ *di* • Ꮨꮨ *ti*	Ꮩꮩ *do*	Ꮪꮪ *du*	Ꮫꮫ *dv*
tl [t͡ɬ]	Ꮬꮬ *dla* • Ꮭꮭ *tla*	Ꮮꮮ *tle*	Ꮯꮯ *tli*	Ꮰꮰ *tlo*	Ꮱꮱ *tlu*	Ꮲꮲ *tlv*
ts [t͡s]~[d͡ʒ]	Ꮳꮳ *tsa*	Ꮴꮴ *tse*	Ꮵꮵ *tsi*	Ꮶꮶ *tso*	Ꮷꮷ *tsu*	Ꮸꮸ *tsv*
w [ɰ]	Ꮹꮹ *wa*	Ꮺꮺ *we*	Ꮻꮻ *wi*	Ꮼꮼ *wo*	Ꮽꮽ *wu*	Ꮾꮾ *wv*
y [j]	Ꮿꮿ *ya*	Ᏸᏸ *ye*	Ᏹᏹ *yi*	Ᏺᏺ *yo*	Ᏻᏻ *yu*	Ᏼᏼ *yv*

Dël 2010 la Apple a l'ha anserì la lenga Cherokee ant l'iPhone e ant l'iPad.

Dël 2011 Google a l'ha anserila ant *Google Web Search* e dël 2012 a l'ha anserila (con lenga ch'a fà 57) ant ël sistem ëd corel eletrònich *Gmail*.

Classìfica

Në schema ëd classìfica dël **Cherokee** a peul esse:

- lenghe iroquoian
  - lenghe iroquoian meridionaj
    - **lenga cherokee**

Còdes ISO

- Còdes ISO 639-3: **chr**

Arferiment bibliogràfich për chi a veul fé dj'arserche pì ancreuse

http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=chr
